

NOTÍCIA DEL RETAULE DEL BEAT GASPAR DE BONO DE L'ESGLÉSIA DE SANT FRANCESC DE PAULA, DE VALLS (C. 1790)

Josep M. Llobet i Portella

L'any 1786, el papa Pius VI beatificà Gaspar de Bono i Monsó, un eclesiàstic que havia nascut a València el 1530 i havia estat frare dominicà, primer, i mínim, després. Aquesta beatificació degué ser el motiu que ocasionà el desig entre els frares mínims del convent de Sant Francesc de Paula, de Valls, de tenir a la seva església un retaule dedicat a aquest nou beat per tal de poder-lo venerar de forma adequada.

L'obra artística, però, no fou pas encarregada pels frares esmentats sinó per un veí de Valls: Anton Baldrich i Gener. En efecte, poc abans de l'any 1790, aquest comerciant vallenc pactà amb l'escultor Cristòfol Sancho —aquest artista era natural del Port, al regne d'Aragó, però, en aquella data, tenia els seu domicili a Batea— amb la finalitat que construís un retaule dedicat al beat Gaspar de Bono. L'obra tindria les quatre imatges següents: la del beat, que hem de creure que seria la principal; la de sant Anicet, papa i màrtir; la de sant Pau, bisbe de Constantinoble, i la de sant Felip Neri. Aquest retaule, una vegada acabat, fou col·locat al costat de l'evangeli del creuer de l'església de Sant Francesc de Paula, que estava situada als afores de la població de Valls.

Totes aquestes dades les coneixem perquè el dia 16 de gener de 1790 —tal com es pot veure en el text documental adjunt— el doctor Pau Baldrich i Martí, fill de l'esmentat Anton Baldrich i Gener i també comerciant, donà a l'autor de l'obra 39 lliures, les quals, juntament amb 158 lliures, 2 sous i 6 diners, que l'escultor havia ja rebut, sumaven la quantitat de 197 lliures, 2 sous i 6 diners, que era l'import total del retaule.

No sabem si aquesta obra ha pogut aconseguir esquivar les destruccions causades, al llarg del temps, tant per les guerres com per la incúria de les persones, però, almenys, sigui aquest document que oferim transcrit el testimoni de l'existència d'una de les nombroses obres artístiques destinades a la població de Valls.

Text documental

1790, gener, 16. Valls

Cristòfol Sancho, escultor, natural del Port (Aragó), però domiciliat a Batea, reconeix haver rebut d'Anton Baldrich i Gener, comerciant, de Valls, cent noranta-set lliures, dos sous i sis diners, que són l'import d'un retaule dedicat al beat Gaspar de Bono que ha estat col·locat a l'església de Sant Francesc de Paula, de Valls.

[Arxiu Històric Comarcal de Cervera, Fons Notarial, Cervera, 134, Francesc Martí i Bonet, *Manual*, 1790, f. 4.]

En nom de Déu. Sia a tothom notori com Christòfol Sancho, escultor, natural del Port, del reyne de Aragó, domiciliat en la vila de Batea, del present principat de Catalunya, de son grat y certa ciència firma àpoca al senyor Anton Baldrich y Jener, comerciant, de la vila de Valls, corregiment de Tarragona, ausent, y per ell present lo magnífich doctor Pau Baldrich y Martí, també comerciant, son fill, de la cantitat de cent norant-set lliuras, dos sous y sis diners, moneda barcelonesa, quals són y li cedeixen per lo preu total y valor de un retaule que de orde y compte del dit doctor Pau Baldrich a construhit, dedicat al beat Gaspar de Bono, ab quatre imatges, a saber, la una del expressat beat, altre de sant Aniceto, papa y màrtir, altre de sant Pau, bisbe de Constantinoble, y altre de sant Felip Neri, qual retaule, inseguint concentiment del reverent pare correptor del convent de pares mínims de esta dita vila a col·locat en sa iglésia de Sant Francisco de Paula, extra muros de la present vila, en lo crusero, a la part del evangeli. Lo modo de la paga de ditas cent noranta-set lliuras, dos sous y sis diners és que aquellas confessa rèbrer en esta forma, esto és, cent cinquanta vuyt lliuras, dos sous y sis diners és que aquellas confessa haver rebut en diner contant, ab moneda barcelonesa, a sas voluntats, y las restants trenta-nou lliuras ab dita moneda barcelonesa, en diner contant, real y effectivament, en presència del notari y testimonis infrascrits. Y així, renunciant a la excepció de la non numerata pecúnia y cosa aixís no ésser y altre qualsevol de son favor, otorga la present àpoca. Y aixís ho firma en la expressada vila de Valls als setse dias del mes de jener, any del Senyor de mil set-cents noranta, essent presents per testimonis Ramon Bella, albeytar, y Magí Gener, escrivent, los dos residents en dita vila, per dit fi cridats. Y al dit otorgant, al qual jo lo notari infrascrit certifico conèixer, ho ha firmat de sa mà.

En poder de mi Francisco Martí y Bonet, notari